

PRIM. DR MIODRAG FEMIĆ,
PREDSJEDNIK STRUKOVNOG
SINDIKATA DOKTORA MEDICINE RS

POLITIČARI NE RAZUMIJU STVARNE PROBLEME U ZDRAVSTVU

Stvaranje prividne slike o novoj, velikoj i uspješnoj reformi zdravstvenog sistema koja treba da nastupi usvajanjem izmjena i dopuna Zakona o zdravstvenoj zaštiti izuzetno je važno za sadašnju vlast, dok se u stvarnosti radi samo o marginalnim promjenama

Novi nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti u Republici Srpskoj, predmet je oštrih kritika svih zaposlenih u zdravstvu, koji su u javnim raspravama ukazali na njegove brojne manjkavosti. Po mišljenju predlagača, međutim, to je dobar način da se poboljša zdravstveni sistem u Srpskoj. Odakle tolika razlika u pogledima na ovaj problem?

Na osnovu višegodišnjeg iskustva, koje sam stekao u pregovorima sa direktorima zdravstvenih ustanova i predstavnicima vlasti, uglavnom ministrima za zdravlje i socijalnu zaštitu, mogu da potvrdim da predstavnici vlasti, koji su uglavnom profesionalni političari, različito od nas zdravstvenih radnika posmatraju zdravstveni sistem, sistem zdravstvene zaštite i zdravstvenu službu. Oni ključna i nerješena pitanja, najčešće, ne posmatraju sa stručnih pozicija, naučnih saznanja i zahtjeva pacijenata i građana, nego sa pozicija dnevne politike i interesa političke partije koju predstavljaju, kao i broja glasova koje će dobiti ili izgubiti na narednim izborima. Njihov glavni cilj je da, po svaku cijenu, kod građana stvore iluziju pozitivne slike o zdravstvu, bez obzira na stvarno činjenično stanje. Jasno je stoga, kakvu značajnu ulogu za svaku političku partiju na vlasti ima opšte mišljenje građana o sistemu zdravstvene zaštite i zbog toga su pogledi i stavovi zdravstvenih profesionalaca i predstavnika vlasti, uglavnom, dijametralno suprotni. Poznato je da u Republici Srpskoj ne vlada blagostanje, nego ekonomska kriza i nezaposlenost, a velika zaduženja ozbiljno ugrožavaju republički budžet. Isto tako,

u finansijskoj krizi i dugovima je i Fond zdravstvenog osiguranja, a naše zdravstvo pored ogromnih dugovanja iz prethodnog perioda, svakodnevno zahtijeva nova finansijska sredstva kojih realno nema. Stoga je stvaranje prividne slike o novoj, velikoj i uspješnoj reformi zdravstvenog sistema, koja treba da nastupi usvajanjem izmjena i dopuna zakona o zdravstvenoj zaštiti, izuzetno važno za sadašnju vlast; stvarna i realna slika je da se radi samo o marginalnim promjenama, što može biti jasno svakom građaninu koji pročita Prijedlog izmjena i dopuna ovoga zakona.

BEZ ODLAGANJA REFORMI ZDRAVSTVENOG SISTEMA

Na nedavno održanom okruglom stolu sindikata radnika u zdravstvu, zdravstvenih komora i udruženja zdravstvenih radnika i pacijenata, organizovanom povodom razmatranja nacрта, jasno je iskazana odlučnost svih aktera da se ovog puta ne propusti šansa za donošenje zakona koji će na najbolji način regulisati odnose u ovoj sferi. Ujedinjeni u ovoj namjeri, istakli ste spremnost za provođenje svih oblika sindikalne borbe?

Rasprava, u kojoj su učestvovali zdravstveni profesionalci, njihove organizacije i udruženja, potvrdila je opšte mišljenje da se mora pristupiti ozbiljnim reformama postojećeg zdravstvenog sistema, odmah i bez odlaganja. Ovakav zaključak potvrdili su svi učesnici na konferenciji: predstavnici Komore doktora medicine RS-a, Strukovnog sindikata doktora medicine,

ANGAŽOVANJE U SINDIKALNIM ORGANIZACIJAMA

Predsjednik Strukovnog sindikata doktora medicine RS prim. dr Miodrag Femić, specijalista fizikalne medicine i rehabilitacije u OB "Sveti Vračevi" u Bijeljini, na čelu je i Unije sindikata zaposlenih u zdravstvu RS, a obavlja i funkciju predsjednika Međunarodne asocijacije doktora medicine za Jugoistočnu Evropu

udruženja doktora medicine do strukovnih organizacija i sindikata medicinskih sestara i tehničara. Svi su oni saglasni da su ozbiljne reforme neophodne, kao i da navedeni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o zdravstvenoj zaštiti ne omogućava reformu, nego naprotiv ovaj zakon sprječava i ograničava bilo kakve bitnije promjene. On, štaviše, zadržava postojeće odnose u zdravstvu koji su neefikasni, retrogradni i rigidni i kao takvi neodrživi. Stoga smo mi kao sindikat spremni da iskoristimo sve legalne mjere i metode, koje imaju sindikati, da pokrenemo reforme u zdravstvu, a prava i prva prilika je upravo ovaj zakon.

Strukovni sindikat doktora medicine insistira na donošenju Zakona o ljekarskom radu, koji bi konačno regulisao status ljekara i organizaciju njihovog rada. Koji su, po Vama, gorući profesionalni problemi?

Moram da budem iskren i izjavim da se ne mogu sjetiti bilo čega što bi u regulisanju statusa naše profesije trebalo pohvaliti. Većina

doktora medicine u RS-u, koji rade u javnim zdravstvenim ustanovama, faktički rade *na crno*, jer im više godina nisu uplaćeni obavezni doprinosi na isplaćene plate. Zbog toga trpe veliku štetu kada steknu uslove za penzionisanje, jer su im penzije umanjene i do 25 posto; ili kada ne mogu formalno ovjeriti zdravstvenu knjižicu za sebe i članove porodice, pa moraju da iščekuju milost vlasti da *administrativno naredi* pružanje zdravstvenih usluga. Ova i slična pitanja, uključujući i jako niske i ponižavajuće zarade, govore o ugroženosti profesionalnih prava, dostojanstva rada i uloge koju imamo u društvu. Jedno od ključnih pitanja je i status u kojem se nalazi Komora doktora medicine, koja nema ovlaštenja kakva imaju komore u svijetu koja su utvrđena i definisana Zakonom o ljekarskom radu/djelatnosti i Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, zbog čega je, ne svojom krivicom, stavljena u potpuno marginalizovan i podređen položaj. Po ovom pitanju, trebamo se ugledati na status kakav imaju advokatska i notarska komora, kao i kvalifikovan status i partnerski odnos koje ove komore imaju kod Ministarstva pravde. Nerješena pitanja specijalizacija, stručnog usavršavanja, normativa i standarda, etičkih principa te način na koji se utvrđuju odgovornosti ljekara bez uređivanja prava, koja se odnose na profesionalni status - samo su posljedica stanja u kojem se nalazimo i koje treba hitno mijenjati. Komora, sindikat i profesionalna udruženja doktora medicine moraju zajednički insistirati na donošenju ovoga zakona, kao i potpuno novog zdravstvenog za-

konodavstva. To uključuje i Zakon o pravima pacijenata, koji ne štiti samo prava pacijenata nego i prava doktora medicine.

NEMINOVNA PROMJENA SISTEMA ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA

Hoće li se konačno definisati dopunski rad ljekara?

Potpuno i jasno zakonsko normiranje i definisanje prava na dopunski rad ljekara, jedan je od osnovnih ciljeva ovog sindikata. Nejasne i površno normirane odredbe važećih Zakona o radu i Zakona o zdravstvenoj zaštiti, omogućile su poslodavcima u javnim zdravstvenim ustanovama, da doktorima medicine onemogućavaju ostvarivanje ustavom garantovanog prava na rad, kao i da se nad doktorima medicine provode mjere nejednakog postupanja, diskriminacije i *mobinga*. Smatramo da se ne može dopustiti poslodavcu (direktoru javne zdravstvene ustanove) isključiva i diskreciona nadležnost (postupanje po ličnom nahođenju) kod odobravanja dopunskog rada. Ovo pitanje je potrebno na jedinstven način normirati propisima u smislu pravila i procedura za odobravanje dopunskog rada. Mi ne tvrdimo da ne postoje slučajevi u kojima naši doktori medicine mogu biti u sukobu interesa sa poslodavcima i potvrđujemo da je zabrana konkurencije poslodavcu potpuno legalan institut, ali on mora biti jasno regulisan i definisan zakonom i drugim

propisima i utvrđen ugovorom o radu poslodavca sa svakim doktorom medicine. Naša služba pravne pomoći evidentiraće svaki slučaj u kojem je poslodavac odbio da odobri pravo na dopunski rad.

Može li se zamišljena reforma zdravstvenog sistema realizovati bez reforme zdravstvenog osiguranja?

Ovo je vrlo ozbiljno pitanje i naš prijedlog koncepta reformi je sljedeći:

Potrebno je da se organizovano pristupi detaljnoj analizi postojećeg zakonodavstva u ovoj oblasti, kao i da se na osnovu široke i stručne javne rasprave, pripremi novi prednacrt Zakona o zdravstvenoj zaštiti, pripremljen u paketu sa posebnim zakonima o djelatnostima zdravstvenog osoblja, zakonima o pravima pacijenata i Zakonom o sistemu kvaliteta zdravstvene zaštite. Bio bi to novi zakonski okvir za reformu sistema finansiranja zdravstva i donošenje novog zakona o zdravstvenom osiguranju i Fondu zdravstvene zaštite. Oni bi morali da se zasnivaju na realnom i primjenljivom konceptu transparentnog razvoja Nacionalnog zdravstvenog računa za RS, u koji, na kraju ovog reformskog procesa, treba da se uključe i izmjene i dopune Zakona o doprinosima u dijelu koji se odnosi na doprinose za zdravstvenu zaštitu.

Ovakva reforma zdravstvenog zakonodavstva omogućila bi novi pristup zdravstvenoj zaštiti građana i to u funkciji javne zdravstvene službe, koja

bi sigurno bila daleko efikasnija i efektivnija, funkcionalnija i ekonomičnija; podrazumijevala bi i potpunu formalnu zaštitu prava pacijenata, kao i prava na zdravstveni tretman pod jednakim i pravičnim uslovima. Smatramo i da je postojeći način poslovanja svih javnih zdravstvenih ustanova u primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj zdravstvenoj zaštiti, a čiji su osnivači Republika, odnosno opštine i gradovi, reformom potrebno prilagoditi i približiti modelu i standardima privrednog poslovanja. Poznato je da Zakon o sistemu javnih službi, u skladu sa kojim su organizovane i posluju ove ustanove, predstavlja ograničavajući i neprikladan zakonski okvir. Izmjenama tog zakona, osnivačima navedenih zdravstvenih organizacija bi se pružila mogućnost organizovanja zdravstvene djelatnosti u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima i Zakonom o privrednim društvima, koji pružaju kvalitetan zakonski okvir za poslovanje.

Jedan od ciljeva novog zakonodavstva bi trebao biti i da se obezbijede potrebni uslovi da se potpuno razdvoje nadležnosti za donošenje zdravstvenih podzakonskih propisa od funkcija efektivnog upravljanja sistemom javne zdravstvene službe i funkcije upravljanja sistemom finansiranja, koje moraju biti potpuno slobodne, nezavisne i samostalne jedna od druge, a koje se u postojećem zakonskom modelu sve efektivno kontrolišu sa pozicije resornog ministarstva, odnosno Vlade RS-a.

Željka Grabež Biuković